

Проблемні питання визначення авторства на музичний твір (частину твору): прецедент ‘Taurus’ і ‘Stairway to Heaven’

Анатолій Тяпкін

завідувач сектору лабораторії теоретичних досліджень, міжнародної, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0533-8409>, e-mail: tyapkin@ukr.net

Олександр Свідерський

кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувач сектору лабораторії теоретичних досліджень, міжнародної, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2435-3823>, e-mail: svidersky.oleksandr@nncise.org.ua

Наведені далі тези є певним парафразом судового рішення Східмор проти Зеппеліна (США, 2020 р.). Спадкоємці гітариста Ренді Вулфа подали позов, стверджуючи, що Led Zeppelin скопіювали частини пісні ‘Taurus’, написаної Вулфом і виконаної його гуртом Spirit, у вступних нотах пісні ‘Stairway to Heaven’. Суд другої інстанції ухвалив рішення на користь Led Zeppelin і зауважив, що керувався Законом про авторське право 1909 року, який не захищає звукозаписів. ‘Taurus’ у цій справі — неопрілюднена робота, зареєстрована в 1967 році. Оскільки депозитна копія визначає межі авторського права на ‘Taurus’, суд погодився з відхиленням прохання позивача про відтворення звукозаписів виконання ‘Taurus’ із певними змінами або про прийняття записів як доказ істотної схожості. Суд другої інстанції також підтвердив оскаржувані інструкції присяжних окружного суду; відхилив правило оберненої пропорції, скасувавши протилежний прецедент окружного суду; визнав, що попередній суд не припустився помилок у формулюванні інструкцій щодо оригінальності або у виключенні інструкції щодо вибору та компонування; підтвердив рішення щодо решти питань судового розгляду й відмови у відшкодуванні витрат на адвокатів і судових витрат Warner/Chappell.

Ключові слова: ‘Stairway to Heaven’; Led Zeppelin; ‘Taurus’; Spirit; Ренді Вулф; Джиммі Пейдж; Роберт Планта.

Challenges in Determining Authorship of a Musical Piece (Part of a Piece): Precedent of ‘Taurus’ and ‘Stairway to Heaven’

Anatoliy Tiapkin, Oleksandr Sviderskyi

This paper outlines a paraphrased version of the court ruling in Skidmore v. Zeppelin (USA, 2020). The heirs of Randy Wolfe, the guitarist who wrote the song ‘Taurus’, filed a lawsuit against Led Zeppelin, claiming that they copied parts of the song in the opening riff of ‘Stairway to Heaven’. The Court of Appeals ruled in favour of Led Zeppelin, noting that it was guided by

the Copyright Act of 1909, which did not protect sound recordings. In this case, 'Taurus' is an unpublished piece registered in 1967. Following a careful review of the case, the court concluded that the song 'Taurus' established the scope of copyright protection. For this reason, the court rejected the plaintiff's request to reproduce 'Taurus' performance recordings with certain modifications or to admit the recordings as evidence of substantial similarity. The Court of Appeals agreed with the district court's decision about the jury instructions that had been challenged; rejected the inverse ratio rule, overturning the district court's contrary precedent; agreed that the trial court did not err in formulating the instructions regarding originality and excluding the selection and arrangement instruction; affirmed the district court with respect to the remaining trial issues and its denial of attorneys' fees and costs to Warner/Chappell.

Keywords: 'Stairway to Heaven'; Led Zeppelin; 'Taurus'; Spirit; Randy Wolfe; Jimmy Page; Robert Plant.

'Stairway to Heaven' називають найкращою рок-піснею всіх часів. Однак, якщо відкинути гіперболи, майже 40 років потому, як англійський рок-гурт *Led Zeppelin* випустив свій хіт, піснею не захищено від порушень авторських прав. Спадкоємці гітариста Ренді Вулфа (він же Ренді Каліфорнія) стверджують, що *Led Zeppelin*, його гітарист Джиммі Пейдж і вокаліст Роберт Планта скопіювали частини пісні 'Taurus', написаної Вулфом і виконаної його гуртом *Spirit* [1]. Вердикт присяжних суду першої інстанції — на користь *Led Zeppelin*: дві пісні не є істотно схожими. Ми не вирішуємо, чи пісня 'Stairway to Heaven' найкраща культова рок-пісня. Натомість виникає питання, пов'язане з авторським правом, включно із взаємодією між Законами про авторське право 1909 та 1976 років [2], правилом оберненої пропорції, сферою застосування авторського права на музику та стандартами порушення авторських прав.

Авторське право, про яке йдеться, стосується неоприлюдненої музичної композиції 'Taurus', зареєстрованої в 1967 році. Неоприлюднену роботу вважають депозитною копією, яка

у випадку 'Taurus' містила лише одну сторінку нот:

Ренді Вулф написав інструментальну пісню 'Taurus' у 1966 або 1967 році. Він був гітаристом у гурті *Spirit*. *Spirit* підписав контракт на запис у серпні 1967 року і за кілька місяців випустив свій перший однойменний альбом із піснею 'Taurus' у ньому. Вулф також уклав ексклюзивну угоду про авторство пісень і композиції з *Hollenbeck Music Co.* У грудні 1967 року *Hollenbeck Music Co.* зареєструвала авторські права на неоприлюднену музичну композицію 'Taurus' і зазначила Вулфа як автора. Відповідно до вимог реєстрації неоприлюдненого твору згідно із Законом про авторське право 1909 року, чинним на той час, *Hollenbeck* переписала 'Taurus' і здала одну сторінку нот («депозитну копію» 'Taurus') до Бюро авторських прав США.

Приблизно в той самий час (наприкінці 1971 року) на іншому боці Атлантики інший рок-гурт, *Led Zeppelin* (сформований Джиммі Пейджем, Робертом Плантом, Джоном Полом Джонсом і Джоном Бонемом), випустив свій четвертий альбом. Альбом без назви, який став відомим як *'Led Zeppelin IV'*, містив культову пісню *'Stairway to Heaven'*, написану Джиммі Пейджем і Робертом Плантом.

Spirit і *Led Zeppelin* перетиналися наприкінці 1960-х і на початку 1970-х років. Групи виступали на одній сцені принаймні тричі між 1968 і 1970 роками. *Led Zeppelin* грали «на розігріві» *Spirit* і виконали кавер-версію пісні *'Fresh Garbage'*, створену *Spirit* [3; 4]. Утім немає прямих доказів того, що ці два гурти гастролювали разом або що члени гурту *Led Zeppelin* чули, як *Spirit* виконували пісню *'Taurus'*.

Вулф помер у 1997 році. По його смерті мати Вулфа заснувала траст Ренді Крейга Вулфа й виконувала функції довіреної особи до самої смерті. Ані Вулф, ані його мати не подавали позовів щодо пісні *'Stairway to Heaven'*. У 2006 році Майкл Скідмор став співдовіреною особою цього трасту [5].

Промайнуло 43 роки від виходу *'Stairway to Heaven'* до травня 2014 року. Скідмор подав позов, стверджуючи, що *'Stairway to Heaven'* порушує авторські права на *'Taurus'*, назвавши відповідачами *Led Zeppelin*, Джеймса Патріка Пейджа, Роберта Ентоні Планта, Джона Пола Джонса, *Super Hype Publishing* і *Warner Music Group Corporation* як материнську компанію *Warner/Chappell Music, Inc.*

(*Warner/Chappell*), *Atlantic Recording Corporation* і *Rhino Entertainment Co.* (разом *Led Zeppelin*).

Виникає питання, чи діяло тут правило позовної давнини. Верховний суд США відповів на це питання у справі *Petrella v. Metro-Goldwyn-Mayer, Inc.*, у якій роз'яснив, що прострочення не є захистом у разі, коли порушення авторських прав триває (2014) [6].

У США справи про порушення авторських прав на музику зазвичай розглядає суд присяжних, і хоча рішення присяжних можуть ґрунтуватися на висновках експертів-музикознавців кожної зі сторін, вони все одно приймають суб'єктивні рішення про схожість творів як «непрофесійні слухачі». Важливо, що присяжні не обов'язково повинні вміти читати ноти, тому ці рішення ґрунтуються не на композиції, а на її виконанні — присяжні реагують на те, що чують, на що можуть впливати чинники, які, можливо, не стосуються композиції (наприклад, темп, інструментарій і тональність). Юрист *Jaime R. Lund* продемонстрував недоліки тесту непрофесійного слухача в експериментальних умовах, стверджуючи, що «відтворення звукозапису в справі про авторське право на композицію спонукає присяжних робити неправильне порівняння, порівнюючи звукозаписи, а не композиційні елементи, що є основою кожного запису» [7].

Під час процесу адвокати *Led Zeppelin* стверджували, що послідовність акордів у пісні дуже поширена та нею послуговуються уже понад 300 років.

Сторона обвинувачення наполягала, що учасники *Led Zeppelin* почули пісню *Spirit* на концерті в рідному місті пана Планта — Бірмінгемі, де обидва гурти грали на одній сцені у 1970 році.

Басист *Spirit* Марк Андес заявив, що він зустрічався із Робертом Плантом під час того концерту і грав з ним у снукер після виступу. Соліст *Led Zeppelin* сказав на суді, що не пам'ятає, як спілкувався з паном Андесом. Роберт Планта також сказав, що не пам'ятає майже нікого, з ким тоді «тусувався». Співак уточнив, що вони з дружиною потрапили в автомобільну аварію, і він не може згадати події того вечора, коли він, як стверджується, зустрічався з музикантами *Spirit*.

Представники покійного Ренді Вулфа запевняють, що вступна частина *'Stairway to Heaven'* із чотирьох тактів копіює значну частину його інструментальної композиції *'Taurus'* 1968 року.

Порівняння цих творів (наскільки вони схожі) навів музичний дослідник *Joe Bennett* [8].

Отже, доволі легко продемонструвати, що послідовність акордів не є оригінальною (ані для *'Taurus'*, ані для *'Stairway to Heaven'*), і сторона *'Stairway to Heaven'* вже спростовує цю позицію.

Сторона *'Taurus'* переконала суддю, що хоча послідовності акордів є спільними, існують інші подібності, які «перевершують цю основну структуру». Якщо не послідовність акордів, то що, з музичного погляду, є подібними елементами? Коли ми віднімаємо послідовності акордів або

басові лінії, що залишається подібним? Жоден текст не скопійований (тому що *'Taurus'* — інструментальна композиція).

Немає мелодії верхньої лінії (у цій частині *'Taurus'*), про яку можна було б говорити, тому мелодію в загальноприйнятому сенсі не скопіювали, хоча гітарну партію можна назвати своєрідною мелодією. Порівняння нот свідчить про меншість абсолютно ідентичних приголосних нот. Відчуття кожної пісні є надзвичайно схожим під час відтворення аудіозапису.

Коли ми слухаємо музичний твір, ми чуємо його як виконання, тобто як інтерпретацію основної композиції виконавцем. Це означає, що артефакти запису або виконання, які не обов'язково є невід'ємною складовою композиції, можуть сприяти враженню слухача про схожість. Так, наприклад, якщо ви відтворите дві схожі за звучанням пісні поспіль, вони звучатимуть більш схожо, якщо ви відтворите їх в одній тональності або на одному інструменті.

Отже, вирішальним у майбутній справі стане питання, чи дозволить суддя прослухати аудіозапис присяжним з метою оцінити «концепції та відчуття». Якщо він це зробить, то, швидше за все, вони почують схожість (і дійдуть висновку про копіювання). Якщо ні (як у справі *'Blurred Lines'*), то музикознавці зможуть вплинути на присяжних. І хоча суд у справі *'Blurred Lines'* не прослуховував фактичних записів, деякі правознавці (наприклад, Венді Гордон з Бостонського університету) [9] до сьогодні вважають, що присяжних увели в оману, оскільки їм не надали

правильних вказівок щодо межі між композицією та звукозаписом.

Тут постає основне фундаментальне питання, на яке судова практика в галузі авторського права ще не дала однозначної відповіді: у чому полягає різниця між музичним твором і виконанням цього твору? Без чіткого визначення того, що ми вважаємо композицією, ми залишаємося зі, здавалося б, довільними вердиктами, суб'єктивними присяжними, маніпуляцією експертами-свідками й музично заплутаною судовою практикою. Водночас музиканти та автори

пісень не мають чіткого уявлення про те, як реагувати на творчу еволюцію мистецтва: що можна копіювати, де пролягають межі між впливом, даниною поваги, адаптацією та плагіатом?

Отже, суд у повному складі підтвердив оскаржувані інструкції присяжних окружного суду; відхилив правило оберненої пропорції, скасувавши протилежний прецедент окружного суду; визнав, що окружний суд не припустився помилок у формулюванні інструкцій щодо оригінальності або у виключенні інструкції щодо вибору та компонування.

Перелік джерел посилання

1. Michael Skidmore, As Trustee For The Randy Craig Wolfe Trust, Plaintiff-Appellant, V. Led Zeppelin; James Patrick Page; Robert Anthony Plant; John Paul Jones; Super Hype Publishing, Inc.; Warner Music Group Corporation; Warner/Chappell Music, Inc.; Atlantic Recording Corporation; Rhino Entertainment Company, Defendants-Appellees. URL: <https://cases.justia.com/federal/appellate-courts/ca9/16-56057/16-56057-2020-03-09.pdf?ts=15837732882> (дата звернення: 15.09.2025).
2. Skidmore V. Led Zeppelin. P. 7. URL: <https://cases.justia.com/federal/appellate-courts/ca9/16-56057/16-56057-2020-03-09.pdf?ts=1583773288> (дата звернення: 15.09.2025).
3. Led Zeppelin. «Fresh Garbage». URL: <https://surl.li/fcojgr> (дата звернення: 15.09.2025).
4. Spirit-Randy California: 1970 'Fresh Garbage' TV. URL: <https://surl.li/cc/bxghne> (дата звернення: 15.09.2025).
5. Борисов П. Дело о Stairway to Heaven: почему Led Zeppelin обвиняют в плагиате. Meduza : вебсайт. 15.06.2016. URL: <https://meduza.io/feature/2016/06/15/delo-o-stairway-to-heaven-pochemu-led-zeppelin-obvinyayut-v-plagiate> (дата звернення: 15.09.2025).
6. Petrella v. Metro-Goldwyn-Mayer, Inc., 572 U.S. 663 (2014), United States of America. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/judgments/details/860> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Jaime R. Lund, Copyright 2012. URL: <http://www.jlundlaw.com/p/music-copy-right-project.html> (дата звернення: 15.09.2025).
8. Joe Bennett Music Services. What exactly did 'Stairway to Heaven' copy from 'Taurus'? Apr 14, 2016. URL: <https://joebennett.net/2016/04/14/what-exactly-did-stairway-to-heaven-copy-from-taurus/> (дата звернення: 15.09.2025).
9. How the jury in the 'Blurred Lines' case was misled / Conversation : web. URL: <https://theconversation.com/how-the-jury-in-the-blurred-lines-case-was-misled-38751> (дата звернення: 15.09.2025).